

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการใช้ก๊าซหุงต้มแทนการใช้ถ่านไม้เป็นที่นิยมแพร่หลายจนเป็นความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ทั้งภาคครัวเรือนและธุรกิจแขนงต่าง ๆ การบริโภคก๊าซหุงต้มมีปริมาณมากขึ้นทุกปี เพราะความสะดวกสบายและสะอาด ซึ่งก๊าซหุงต้มมีมากกว่าการใช้ถ่านไม้ ตลอดจนปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า เป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้การเผาไม้ทำถ่านมีอาจหาไม้มาทำได้สะดวกเหมือนแต่ก่อน

เมื่อดูแนวโน้มความต้องการการใช้ก๊าซหุงต้มในช่วง 5 ปีย้อนหลัง (2537-2541) โดยเฉลี่ยความต้องการใช้ก๊าซหุงต้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ประมาณร้อยละ 20.70 (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย 2541)

จากสถิติที่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยจัดทำไว้ จะเห็นได้ว่าเพิ่มขึ้นทุกปีนับจากปี 2532-2536 คือ เพิ่มจาก 842 ล้านกิโลกรัม (MMkg) เป็น 1,183 ล้านกิโลกรัม และคาดการณ์ว่านับจากปี 2534-2545 จะเพิ่มเป็น 1,273-2,374 ล้านกิโลกรัม

ดังนั้น ความจำเป็นที่รัฐต้องดำเนินการในการจัดหาก๊าซหุงต้มให้มีปริมาณที่เพียงพอ และไม่ขาดแคลนในภาวะวิกฤติ จึงเป็นนโยบายให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ดำเนินการจัดตั้งคลังก๊าซให้ครอบคลุมการบริโภคทั่วประเทศ แต่จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคลังก๊าซ และปัจจุบันการตื่นตัวของประชาชนที่มีต่อสภาพแวดล้อมของประชาชนเองมีมากขึ้น ขณะที่อัตราการขยายตัวในการใช้ก๊าซหุงต้มก็มีมากขึ้น การจะขยายคลังก๊าซหรือสร้างคลังก๊าซเพิ่ม มีแนวโน้มที่จะต้องดำเนินการสร้างเพิ่มเติม ที่ได้ก็ได้อ ดังนั้นการศึกษาความรู้และความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับอนาคตของการใช้การบริหารจัดการทรัพยากรพลังงานด้านนี้ต่อไป

การมีคลังก๊าซทั่วประเทศก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น ทำให้รัฐสามารถกำหนดราคาขายได้ยุติธรรมต่อผู้บริโภค ทำให้ปัญหาความรุนแรงจากภาวะก๊าซหุงต้มขาดแคลนน้อยลง ทำให้เกิดความสะดวกในการกระจายไปสู่ผู้บริโภคอย่างทั่วถึง ช่วยลดปัญหาการขนส่งการเสี่ยงภัยจากการขนส่ง และการเสี่ยงภัยจากการเคลื่อนย้ายอื่น ๆ

อย่างไรก็ตามการมีคลังก๊าซก็อาจมีปัญหาดิตตามมาได้เช่นกัน กล่าวคือราคาที่ดินถูกลง กระทบต่อการอยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ ในทางตรงกันข้ามที่ดินบริเวณโดยรอบอาจมีราคาต่ำ หรือขายยากเพราะเกรงอันตรายจากคลังก๊าซ การกระจายตัวของชุมชนบริเวณรัศมีรอบคลังก๊าซ ก่อให้

เกิดความเสียหาย และที่สำคัญประชาชนมีความตื่นกลัวอันตรายจากการมีคลังก๊าซ อันเนื่องมาจากความไม่รู้และการปล่อยข่าว นอกจากนี้ภาพเหตุการณ์รถบรรทุกก๊าซระเบิดที่บริเวณใต้ทางด่วนตอนถนนเพชรบุรีตัดใหม่ที่กรุงเทพฯ เป็นโศกนาฏกรรมที่น่าสะพรึงกลัวอาจเป็นเหตุซ้ำอีกที่ทำให้มีการประท้วงการมีคลังก๊าซในอนาคต ตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปและในช่วงดังกล่าวประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดลำปางเกิดความวิตกกังวลต่าง ๆ จากสิ่งที่ได้ยินมา ว่าคลังก๊าซมีอันตรายมากและไม่ปลอดภัยโดยที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ดีพอ จึงทำให้ไม่เกิดการยอมรับที่ดีต่อคลังก๊าซของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่า สภาพการใช้เชื้อเพลิงของประชาชนที่อยู่อาศัยรอบคลังก๊าซ จังหวัดลำปางเป็นอย่างไร ประชาชนมีระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับก๊าซหุงต้มอยู่ในระดับใด ประชาชนมีทัศนคติอย่างไรต่อการขยายคลังก๊าซสำรองและมีกระบวนการหรือปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้และความคิดเห็นของประชาชนต่อคลังก๊าซดังกล่าว

## 1.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการใช้เชื้อเพลิงของประชาชนรอบคลังก๊าซจังหวัดลำปาง
2. ศึกษาความรู้พื้นฐานของประชาชนเกี่ยวกับก๊าซหุงต้ม
3. ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการขยายคลังก๊าซสำรองจังหวัดลำปาง
4. ศึกษากระบวนการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการขยายคลังก๊าซสำรอง

## 1.3 สมมุติฐานการวิจัย

สถานภาพของประชาชนที่แตกต่างกันด้านการศึกษา อาชีพ และระยะห่างระหว่างบ้านกับคลังก๊าซมีผลทำให้ความคิดเห็นในเรื่องคลังก๊าซที่จังหวัดลำปางของประชาชนที่แตกต่างกัน

## 1.4 ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา หมายถึงเฉพาะพื้นที่ชุมชนรอบคลังก๊าซ จังหวัดลำปาง ในรัศมี 5 กิโลเมตร

1.4.2 ประชาชนที่มีภูมิลำเนาจริงในปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงทะเบียนบ้านใน 3 ตำบล ในรัศมี 5 กิโลเมตร จำนวน 21,512 หลังคาเรือน มีตำบลชมพู 2,065 หลังคาเรือน ตำบลพระบาท 1,345

หลังคาเรือน และตำบลสบตุ๋ย 18,102 หลังคาเรือน การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งของแต่ละครัวเรือน

1.4.3 เนื้อหาของการวิจัย ประกอบด้วยการใช้เชื้อเพลิงของประชาชนเพื่อศึกษาระดับการยอมรับและทัศนคติของประชาชน เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของประชาชน ความคิดเห็นและระดับการยอมรับของประชาชนที่มีต่อคลังก๊าซปิโตรเลียม จังหวัดลำปาง

1.4.4 ระยะเวลาในการศึกษา การศึกษาจะถามความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในปี 2542 ย้อนหลังไป 1 ปี

### 1.5 นิยามศัพท์และความหมายที่ใช้ในการวิจัย

1. คลังก๊าซ หมายถึง หน่วยงานของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่รับผิดชอบในการเก็บสำรองก๊าซจำนวนมากตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อการจำหน่ายให้กับผู้ค้าส่งหรือโรงงานอุตสาหกรรม

2. ก๊าซ/แก๊ส หมายถึง ก๊าซหุงต้มหรือก๊าซปิโตรเลียมเหลว (Liquified Petroleum Gas หรือ ก๊าซ LPG)

3. ความรู้พื้นฐาน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับก๊าซ และคลังสำรองก๊าซ

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคลังก๊าซจังหวัดลำปาง

5. การยอมรับ หมายถึง การตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธ(ทางบวก ทางลบ) ที่มีต่อคลังก๊าซจังหวัดลำปาง